

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА У
БЕОГРАДУ

На седници Наставно-научног већа одржаној 16. јуна 2016. усвојен је извештај ментора о урађеној докторској дисертацији „Црна Гора као еколошка држава у јавном дискурсу” кандидата мр Мирка Јаковљевића. Комисија за преглед и оцену докторске дисертације је у саставу: проф. др Дарко Надић, проф. др Зоран Кинђић, проф. др Добривоје Станојевић као ментор и проф. др Весна Милтојевић, Универзитет у Нишу.

После увида у приложену документацију и прегледа докторске дисертације, Комисија подноси Већу одељења и Наставно-научном већу ФПН следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату

Рођен 8. августа 1965. у Жагубици. Основну школу завршио у Рибару, а гимназију у Јагодини. Дипломирао на Факултету политичких наука Универзитета у Београду јула 1990. године, на смеру Настава марксизма и социјалистичког самоуправљања и на Друштвено-политичком смеру. На истом факултету је на постдипломским студијама Социјалне екологије одбранио магистарску тезу „Утицај масовних медија на развој еколошке свести“ (ментор: проф. др Дарко Надић, председник Комисије: проф. др Чедомир Чупић, проф. Весна Милтојевић, Универзитет у Нишу).

Кретање у каријери

Од 1993. до 2002. био запослен у Радио-телевизији Србије, као репортер ТВ Центра Јагодина, затим новинар и уредник у ТВ Центру РТС у Крагујевцу. Од 2002. до 2004. био је главни и одговорни уредник ТВ К9 Крагујевац. Основао МЈ Press production, независну ТВ која је од 2004. до 2009. снимала и емитовала 255 ауторских емисија ТВ магазина „Свитац“. Био је власник и главни и одговорни уредник ТВ Лидер у Крагујевцу. У школи новинарства „Чин“ при Удружењу новинара Србије био је ангажован као предавач-демонстратор новинарских предмета. У два мандата, од 2001, био је члан Управе УНС-а. Покренуо је новине под називом „Колашинске новости“, чији је главни и одговорни уредник. Писао је књижевне критике за Културни додаток подгоричког дневника „Побједа“. Аутор је документарних филмова: „Путеви који пишу Божа Булатовића“; „Историјат локалних штампаних медија у Црној Гори - културолошке консеквенце“; „Мирисом цвећа против опијата“.

Добитник је бројних награда и признања, међу којима је Друга годишња награда Удружења новинара Црне Горе за 2013. годину и Награда Министарства културе Црне Горе за серијал прилога о интеграцији Рома у црногорско друштво за 2013. Говори руски, служи се енглеским језиком. Живи у Колашину, Црна Гора, где ради као новинар, ТВ и филмски продуцент у сопственој фирми Лидер монт медиа доо.

Списак објављених материјала и радова

1. Јаковљевић, Мирко (2014). Јавка смрти. Подгорица: Побједа; роман
2. Јаковљевић, Мирко (2012). Реминисценција. Мојковац: Центар за културу „Ненад Ракочевић“. ISBN978-9940-618-00-1, УДК 821.163.41-31, COBISS.CP-ИД 20377872;
3. Јаковљевић, Мирко, Чарапић, Владимир (2012). Пиксијево прво полувреме и шанса . Мојковац: Мо Арт. ISBN 978-86-7792-296-2, УДК 616-001:796.332, 796.332(497.11)(093.3), COBISS.CP-ИД 20514064;
4. Јаковљевић, Мирко (2010). Флеш. Бијело Поље:Пегаз; ИСБН 978-86-7792-239-9, УДК821.163.41(497.16)-32, COBISS.CP-ИД 15845136;
5. Јаковљевић, Мирко (2007). Канго, „рок пророк“: од Орфеја до данас. Горњи Милановац:Галерија. ISBN 978-86-85879-03-6, УДК 78.071.2:929, COBISS.CP-ИД 138105356;
6. Јаковљевић, Мирко (2005). Рибља чорба.Чачак: Легенда. ISBN86-7784-019-2, УДК 784.011.26, COBISS.CP-ИД 124870924;
7. Јаковљевић, Мирко (2005). Бајага и инструктори.Чачак: Легенда. ISBN 86-7784-031-1, УДК 784.011.26, COBISS.CP-ИД 126087180;
8. Јаковљевић, Мирко, Стојановић, Слободан (2003). Невидљиве теразије. Чачак: Легенда. ISBN 86-83525-67-8, УДК 789.1.071.2:929, COBISS.CP-ИД109594380;
9. Јаковљевић, Мирко (2002). Рибља чорба. Чачак: Легенда. ISBN 86-83525-39-2, УДК 78.067.26, COBISS.CP-ИД 101680908;
10. Јаковљевић, Мирко (2001). Ритам слободе Драгољуба Ђуричића. Београд: Стубови културе, УДК929:789.1.071.2, COBISS.CP-ИД 94517260;

Стручни радови:

11. Јаковљевић, Мирко (2014). Независно новинарство у Црној Гори између мита и реалности. Медијски дијалози, № 19, Вол. 7 (303-316), УДК:316.774:070(497.16);
12. Јаковљевић, Мирко (2013). Телевизијска критика у делу Божа Булатовића. Медијски дијалози, № 17 (551-560);

13. Јаковљевић, Мирко (2013). Основне карактеристике професије и личности телевизијског репортера. Медијски дијалози, № 15, Вол 6 (274-295), УДК: 316.774:654.1:17;
14. Јаковљевић, Мирко (2013). Мобинг у медијима. Токови, часопис за друштвена питања, број 1/2013;
15. Јаковљевић, Мирко (2012). Принципи за примену основних начела новинарског кодекса приликом извештавања у случају повреде спортиста. Токови, часопис за друштвена питања, број 2/2012;

2. Предмет и циљ докторске дисертације

Докторска дисертација мр Мирка Јаковљевића садржи 212 страница текста у које спадају и Увод и Закључак. Иза тога су списак од 175 референци релевантне литературе и Прилози.

Кандидат је у посебном поглављу образложио примарни циљ и предмет предложене докторске дисертације. На примеру употребе „еколошке државе“ у јавном дискурсу Црне Горе читава се однос јавног дискурса и савремене политичке праксе. Политичари мноштвом порука, којима дају значења којима желе да произведу код реципијената очекивани ефекат, наглашеном реториком појачавају подразумевани смисао, што комуникацијску праксу доводи на ивично, па чак и централно поље фразерства.

Предмет рада у изради ове дисертације је сагледавање тог феномена, уочавање његовог обима, утврђивање његових законитости у различитим облицима раста и фреквентности, утврђивање будућих политичких пракси у јавном дискурсу бројних учесника у пољу политичке комуникације.

На просторима наследника бивше СФРЈ, у републикама које су настале после растурања некада заједничке државе, еколошким питањима приступило се са подразумевајућим политичким жаром. Најдаље је у томе отишла Црна Гора, које је 20. септембра 1991. године на Жабљаку усвојила Декларацију о проглашењу ове републике за еколошку државу, чиме је декларативно, а уградњом те одреднице у највиши правни акт – Устав, и нормативно, постала прва еколошка држава у свету. Већ скоро две и по деценије, еколошка држава Црна Гора је важна синтагма у јавном дискурсу те државе, али и шире.

Осим изузетних дарова природе, које треба очувати, у Црној Гори као малој „еколошкој држави“, са ниском продуктивношћу, привредом у тешкоћама, проблемима карактеристичним за земље у транзицији, постоји и низ такозваних црних тачака, које доводе у питање суштински статус еколошкости ове средине. Показало се да је раскорак између декларативног (нормативног) и стварног велики. Да Црна Гора и постане еколошка држава није довољно да себе декларативно прогласи еколошком, нити то што ће се у домаћој и иностраној јавности, вештим комуникацијским порукама представити као врућа диверзитетска тачка на карти

овог дела Европе, већ тај статус мора да буде праћен не само одговорним односом према животној средини, него и значајним улагањима у изградњу одрживог система, модерне инфраструктуре, постројења за елиминисање извора загађења.

3. ОСНОВНА И ПОСЕБНЕ ХИПОТЕЗЕ

Основна хипотеза

Основна хипотеза проверавана у раду јесте да се појам еколошке државе, упркос томе што се заснива првенствено на декларативности носилаца политичке власти, користи у јавном дискурсу политичке комуникације у Црној Гори, при чему та употреба нема за циљ подстицање дијалога, изналажење могућих нових решења, активирање постојећих потенцијала, усаглашавање око заједнички дефинисаних циљева на плану заштите и очувања животне средине. Напротив, екологија, односно еколошка држава, као својеврсни реторички топос, употребљава се за непрестано говорење о проблемима и последицама, са циљем да се политичком комуникацијом такве врсте уобличи стварност, а примаоцима порука да се сопствено решење нуди као једино могуће.

На тај начин се комуникатор удаљује, како од основног појма екологије и еколошке државе, тако и од етичких норми неопходних за постојање политичке комуникације. Таква врста манипулативности, као својеврсна преовладавајућа политичка пракса, снажно прожима политички живот, удаљујући политичку комуникацију од своје основне сврхе, а јавни дискурс претвара у својеврсну карикатуру одговорног друштвеног понашања.

Прва посебна хипотеза је у томе да су медији, као комуникацијски канали, најважнија средства за широку дисеминацију порука у јавном дискурсу.

Друга посебна хипотеза је да реципијенти, због манипулативне политичке праксе комуникатора, бивају уобличавани у групу која би требало да прихвати пројектовану реалност, пожељну за комуникаторе.

Трећа посебна хипотеза је да наведена пракса комуникатора у јавном дискурсу изазива низ негативних последица, како по саму идеју еколошке државе, тако и по неопходно очување и јачање свести о неопходном очувању животне средине, као и по политичку културу, која се опасаним манипулацијама у јавном дискурсу своди на све нижи ниво, чиме се елиминишу предуслови за укупан развој и напредовање друштва и појединачних стваралачких потенцијала сваког његовог члана.

Четврта посебна хипотеза је да се научним сагледавањем употребе појма екологологије у јавном дискурсу и манипулативних техника комуникатора, при чему се медији масовних комуникација користе као пука једносмерна трансмисија порука, дефинисањем проблема, и пројектовањем пожељне комуникације у јавном

дискурсу, доприноси не само изградњи савремене политичке комуникације већ и темељних вредности на којима почива свако модерно друштво.

Пета посебна хипотеза је и у томе да ефикасна политичка комуникација, са што мањим степеном манипулације садржајем порука, доприноси развоју модерног друштва, пре свега стварајући услове за дијалог, слободну утакмицу идеја, и активирање стваралачких потенцијала чланова друштва, као и јачање одговорности појединца и друштва у целини за развој целе заједнице и њених делова.

Методи истраживања

У овом сложеном раду кандидат користи више метода истраживања. Дескриптивно-аналитичка метода је општа истраживачка метода, потом индуктивна метода којом ће појединачне чињенице бити повезане у опште судове о датим проблемима или појавама. Компаративном методом је употребу екологије у јавном дискурсу Црне Горе упоредио са сличном употребом у земљама у окружењу. Историјском методом су утврђиване чињенице које и данас битно утичу на јавни дискурс и политичку комуникацију у Црној Гори. Методом студије случаја за потребе овог рада истражене су конкретне ситуације и актери. Методом анализе докумената посебно се истражује језички контекст учесника у јавном дискурсу, са нагласком на анализу језичких израза и стила комуникатора, али и анализа контекста структуре исказа говора, односно текста.

4. Опис садржаја (структуре) по поглављима

За свако поглавље кандидат је дао наслове, поднасловe и друге мање целине унутар њих, настојећи да што боље систематизује своју идеју.

У *Уводу* рада је образложено шта је предмет тезе, дефинисани су сви релевантни појмови (јавни дискурс, екологија, држава, медији) и приступило се почетној систематизацији која ће се десити у наредним поглављима.

Друго поглавље *Црна Гора* обухвата кратак историјат те државе, опис њених природних карактеристика и потенцијала, као и изазове у екологији. Посебан осврт се прави у вези са еколошком безбедношћу и унутрашњом политиком, јер се та два чиниоца јавног дискурса преплићу.

У трећем поглављу *Ка изградњи еколошког система Црне Горе* јесте реч о нормативним делатностима државе, уставности еколошких одредби које су јединствене у свету, законодавству, документима, политичким странкама и школству у Црној Гори које су важне ставке у одређењу еколошке грађанске културе.

Четврто поглавље названо је *Медијски систем Црне Горе*. Осим кратког историјата развоја медија у тој држави, у поглављу су и детаљи о начину функционисања савременог медијског света Црне Горе, објашњавањем правила

Јавних сервиса телевизијских и радио канала, штампаних медија, локалних медија и издаваштва и продукција. Ово поглавље је неопходно да би се стекао увид у конкретно стање у којем се одвија еколошки дискурс посредством медија.

Пето поглавље *Екологија у јавном дискурсу Црне Горе* развија идеју о постојању посебног дискурса о екологији који се појављује у јавности. Актери које кандидат у томе препознаје јесу политичке странке, невладин сектор и медији (електронски и писани), а посебан значај се даје примени еколошких прописа.

Шесто поглавље *Од прокламације до манипулације: екологија и политичка пракса* показује самостално оригинално истраживање како примаоци порука оцењују еколошке проблеме у свом непосредном окружењу. Урађена је студија случаја: Третман еколошких тема у медијском систему Црне Горе (на радију, ТВ, штампаним медијима – Радио Црна Гора, Телевизија Црна Гора, ТВ Вијести, ТВ ПинкМ, ТВ Прва, дневне новине Побједа, ДАН, Вијести, Дневне новине, недељник Монитор, Пљеваљске новине, Колашинске новости). Примењена истраживачка техника је била телефонска анкета на случајном узорку.

Седмо поглавље је насловљено *Ка пожељном јавном дискурсу* и нуди решења како препознати манипулацију у политичкој комуникацији, јачати еколошку свест и установити стабилну политичку културу. Кандидат је такође понудио објашњење тога шта је допринос јавног дискурса изградњи одрживог еколошког система, тј. пројекцију пожељног у вези са екологијом у јавном дискурсу .

На крају предлога теме, дат је *Закључак* са релевантним образложењима истраженог.

5. Очекивани резултати и научни допринос

Утврђивањем, на научни начин уочених проблема у јавном дискурсу, уочавањем проблема у политичкој комуникацији, сагледавањем негативних последица мањкавости у јавном дискурсу, као и обављеним истраживањима, овај рад нуди пројекцију пожељног јавног дискурса и адекватне политичке комуникације у малој држави у којој се одвија судар модерности и традиционалности. Резултати истраживања за потребе овог рада имају практични и теоријски значај и за уочавање сличних проблема и у другим срединама, данас уобличеним у посебне републике некадашње заједничке државе. Искуства су појединачна, али су узроци многих проблема слични, пошто је и донедавна прошлост ових средина била заједничка. Дакле, овај рад има и практичну вредност.

6. ЗАКЉУЧАК

Узимајући у обзир све што је наведено у претходним деловима овог Реферата, сматрамо да кандидат мр Мирко Јаковљевић показује посебни смисао за аналитичка медијска истраживања јавног дискурса, као и способност за самостални теоријско-емпиријски рад. Кандидат мр Мирко Јаковљевић је понудио докторску дисертацију коју је, по досадашњим, образовним, истраживачким и научним искуствима и резултатима, елоквентно урадио. Његово научно-истраживачко тумачење и објашњење предметног одређења употпуњено је савременим идејама и оријентацијама са провереним научним основама и решењима.

Мр Мирко Јаковљевић испуњава све Законом о високом образовању и Статутом Универзитета у Београду предвиђене услове за одбрану докторске дисертације.

Анализом предатог рада мр Мирка Јаковљевића, као и наведеног предмета, циља, постављених хипотеза и метода истраживања утврђено је да су испуњени предвиђени критеријуми који кандидата препоручују за јавну одбрану докторске дисертације под називом „Црна Гора као еколошка држава у јавном дискурсу”.

Чланови Комисије:

Проф. др Дарко Надић

Проф. др Зоран Кинђић

Проф. др Весна Милтојевић

Проф. др Добривоје Станојевић
